

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER
prednesené 30. júna 2005¹

I — Úvod

1. Na základe rozsudku Foto-Frost² sú všetky súdy členských štátov povinné položiť Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku ešte pred vyhlásením aktu Spoločenstva za neplatný. Vzniká teraz pochybnosť, či uvedená povinnosť vyplývajúca jednoznačne len z judikatúry, ktorá však nie je zakotvená v texte Zmlúv, je absolútnou povinnosťou alebo existuje prípadne nejaká výnimka.

2. V gréckej mytológii bol Sizyfos odsúdený k ťažkej práci spočívajúcej v kotúľaní ťažkého balvana až na vrchol hory, aby ho, keď došiel na vrchol, nechal skotúľať sa do rokliny, zostúpil dolu, aby ho našiel a neprestajne ho

vždy opäť vykotúľal bez ohľadu na svoju zjavnú únavu.³

3. Dôvody tohto strašného trestu zostávajú zahalené tajomstvom, ale poukazujú na odvážne počínanie si hrdinu, ktoré bohovia považovali za opovrhovanie ich nadržanosťou.⁴

4. Tak ako Sizyfos, zakladateľ a kráľ Korintu, aj vnútroštátny súd je nútený neustále predkladať návrh na začatie prejudiciálneho konania o neplatnosti aktov Spoločenstva.

3 — Už v *Iliade* od Homéra je niekoľko zmienok o Sizyfovi, synovi Aiola, boha vetrov, ktorého opisuje ako „najmúdrejšieho a najrozvážnejšieho zo smrteľníkov“ (HOMÉR: *Iliada*, Kalligram, 2006, šiesty spev, verš 153). Prvé opísanie jeho utrpenia sa objavuje vo veršoch 593 až 600, v speve XI v *Odysseyi* počas návštevy Odyssea u Háda:

„Sizyfa taktiež som videl, jak strašné útrapy znášal, tlačiac do vrchu oboma rukami obrovský kameň; mocne sa nohami opieral o zem a rukami tlačil kameň ten k vrcholu kopca, no keď už mal prevaliť kameň cez jeho vrchol, tu mocná sila ho zvrátila nadol; potom ten bezcitný kameň sa znovu zas kotúľal na pláň. On však opäť s vypätím síl ho nanovo tlačil a pot mu stekal cécirkom z údov a prach sa mu od hlavy dvíhal.“ (HOMÉROS: *Odyssea*, preklad Miloslav Okál. Slovenský spisovateľ: Bratislava, 1966, s. 216 — 217).

4 — Podstatným dôvodom nešťastia Sizyfa je, že bol netaktný a povedal Asopovi, že Zeus uniesol jeho dcéru nymfu Aiginu, s ktorou prežil vášnivý románik na ostrove v Egejskom mori. BRUNEL, P. — BASTIAN, A.: *Sisyphé et son rocher*. Ed. Du Rocher, Mónaco, 2004, s. 34 a nasl.

1 — Jazyk prednesu: španielčina.

2 — Rozsudok z 22. októbra 1987, Foto-Frost, 314/85, Zb. s. 4199.

5. Predmetný návrh na začatie prejudiciálneho konania je zaujímavý tým, že sú v ňom vzájomne spojené dva prvky, ktoré predstavujú hranice možnosti súdov obrátiť sa v rámci článku 234 ES na Súdny dvor.

6. Okolnosti veci samej dovoľujú spochybníť vecnú nevyhnutnosť polozenia otázky Súdnemu dvoru, pretože odpoveď jednoznačne vyplýva zo skoršieho rozhodnutia, ktoré v nijakom prípade nie je dvojzmyselné.

II — Skutkové okolnosti vo veci samej a prejudiciálne otázky

7. Skutkové okolnosti majú minimálny význam pre rozhodnutie o prejudiciálnej otázke, takže ich môžem len celkom v krátkosti zhrnúť.

8. Žalobca vo veci samej Gaston Schul Douane — Expeditieur BV (ďalej len „Gaston Schul“), podnik vykonávajúci činnosť colného špeditéra, deklaroval 6. mája 1998 dovoz surového trstinového cukru pochá-

dzajúceho z Brazílie za cenu CIF⁵ prevyšujúcu limitovanú cenu⁶.

9. Z dôvodu nepredloženia príslušnej žiadosti príslušný colný inšpektor vypočítal dodatočné clo na základe reprezentatívnej ceny platnej v danom okamihu na svetovom trhu.

10. Gaston Schul napadol platnosť výpočtu najprv správnou cestou a potom pred súdmi.

11. College van Beroep voor het bedrijfsleven (ďalej len „College van Beroep“), na ktorom bola podaná žaloba a ktorého rozhodnutie podľa vnútroštátneho právneho poriadku nemožno napadnúť, rozhodol konanie prerušiť a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má vnútroštátny súd uvedený v článku 234 treťom odseku ES povinnosť obrátiť sa na Súdny dvor s otázkou, aká

5 — Tento pojem zahŕňa cenu tovaru, náklady na poistenie a na prepravu (cost, insurance, freight). V zmysle colného práva zodpovedá cene FOB (free on board), ktorá zahŕňa náklady na tovar v krajine pôvodu vrátane dopravných nákladov a nákladov na poistenie až do vstupu na colné územie Spoločenstva.

6 — Limitovaná cena, pod ktorou sa môžu uplatňovať ochranné obchodné opatrenia.

nasleduje, o platnosti ustanovení nariadenia, hoci Súdny dvor už vyhlásil za neplatné určité obdobné ustanovenia iného porovnateľného nariadenia, alebo je možné, aby tento vnútroštátny súd neuplatňoval skôr uvedené ustanovenia vzhľadom na osobitnú podobnosť s ustanoveniami vyhlásenými za neplatné?

organizácii trhu s cukrom⁷ [*neoficiálny preklad*], zmeneného a doplneného nariadením Rady (ES) č. 3290/94 z 22. decembra o úpravách a prechodných opatreniach požadovaných v odvetví poľnohospodárstva na účely realizácie dohôd, ktoré sa uzatvorili počas Uruguajského kola multilaterálnych obchodných rokovaní⁸ (ďalej len „základné nariadenie“), stanovuje, že pri vyrubení dodatočného cla sa dovozné ceny stanovia na základe ceny CIF zásielky.

2. Je článok 4 ods. 1 a 2 nariadenia Komisie (ES) č. 1423/95 z 23. júna 1995, ktorým sa stanovujú vykonávacie pravidlá pre dovoz výrobkov v sektore cukru okrem melasy neplatný v rozsahu, v akom stanovuje, že v ňom uvedené dodatočné clo musí byť v zásade určené na základe reprezentatívnej ceny podľa článku 1 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1423/95 a okrem toho stanovuje, že toto clo má byť vypočítané na základe dovoznej ceny CIF príslušnej zásielky iba vtedy, ak dovozca podá žiadosť s týmto cieľom?“

13. Z tohto dôvodu sa tieto ceny určujú na základe reprezentatívnej ceny konkrétneho výrobku na svetovom trhu alebo dovoznom trhu Spoločenstva.

III — Právny rámec

A — O povinnosti požiadať o uplatňovanie dovoznej ceny CIF

14. Je nutné pripomenúť, že aktuálne znenie článku 15 ods. 3 základného nariadenia je súčasťou úsilia o harmonizáciu predpisov Spoločenstva s ustanoveniami dohody o poľnohospodárstve, ktorá je výsledkom Uruguajského kola multilaterálnych obchodných rokovaní a bola uzatvorená na základe článku 228 Zmluvy ES (zmenený, teraz článok 300 ES).

12. Článok 15 ods. 3 nariadenia Rady (EHS) č. 1785/81 z 30. júna 1981 o spoločnej

7 — Ú. v. ES L 177, s. 4.

8 — Ú. v. ES L 349, s. 105; Mim. vyd. 11/021, s. 432.

15. V rámci osobitných ochranných ustanovení článok 5 ods. 1 písm. b) dohody o poľnohospodárstve poskytuje každému členovi Svetovej obchodnej organizácie možnosť vyberať dodatočné clo za dovoz určitých výrobkov, ak cena, s ktorou vstupujú na jeho colné územie „stanovená na báze dovozných cien CIF príslušnej zásielky, vyjadrená v domácej mene“ je nižšia ako minimálna cena („spúšťacia cena“ v právnej terminológii Spoločenstva).

18. V tomto prípade sa musia k žiadosti doložiť ďalšie doklady (kúpne, poisťné a prepravné zmluvy, faktúra, osvedčenie o pôvode) na preukázanie vierohodnosti deklarovanej sumy a musí sa zložiť zábezpeka vo výške sumy dodatočného cla, ktoré by sa malo zaplatiť v prípade, že clo by bolo vypočítané na základe reprezentatívnej ceny výrobku. Dovozcovi sa táto suma vráti, ak preukáže, že zásielka bola uvedená na trh za podmienok, ktoré potvrdzujú reálnosť cien.

16. Komisia vypracovala základný text vo forme nariadenia (ES) č. 1423/95 z 23. júna 1995, ktorým sa stanovujú vykonávacie pravidlá pre dovoz výrobkov v sektore cukru okrem melasy.⁹

19. Z odseku 1 teda vyplýva, že ak nie je podaná príslušná žiadosť, dovoznou cenou pre zistenie dodatočného cla je reprezentatívna cena.

17. Podľa článku 4 ods. 1 a 2 nariadenia č. 1423/95 dovoznou cenou zásielky, ktorú je nutné vziať do úvahy pri uložení dodatočného cla, je reprezentatívna cena. Na žiadosť dotknutej osoby sa však uplatní dovozná cena CIF, ak je vyššia ako príslušná reprezentatívna cena.

B — O možnosti dodatočne predložiť pôvodne chýbajúcu žiadosť

20. Predpisy o oprave colných vyhlásení sú obsiahnuté v Colnom kódexe Spoločenstva¹⁰. Článok 65 druhý odsek písm. c)

9 — Ú. v. ES L 141, s. 16; Mim. vyd. 03/017, s. 388.

10 — Prijatý nariadením Rady (EHS) č. 2913/92 z 12. októbra 1992, ktorým sa ustanovuje Colný kódex spoločenstva (Ú. v. ES L 302, s. 1; Mim. vyd. 02/004, s. 307).

vylučuje vykonanie opravy po prepustení tovaru do voľného obehu.

24. Vec bola pridelená veľkej komore. Hoci význam prejednávaneho problému je zjavný, ústne pojednávanie sa neuskutočnilo.

21. Článok 220 tohto kódexu pripúšťa, že colný dlh možno zapísať dodatočne do účtovnej evidencie najneskôr do dvoch dní odo dňa, kedy sa colné orgány dozvedeli, že suma vyplývajúca z colného dlhu nebola zapísaná do účtovnej evidencie alebo bola zapísaná do účtovnej evidencie vo výške nižšej ako suma dlžná na základe právnych predpisov. Dodatočné zapísanie do účtovnej evidencie sa nevykoná, pokiaľ sa suma cla dlžná podľa zákona nezapísala do účtovných dokladov v dôsledku chyby na strane colných orgánov, ktorú osoba zodpovedná za zaplatenie cla nemohla zistiť, pričom táto osoba konala v dobrej viere a dodržala všetky ustanovenia vyplývajúce z platných právnych predpisov týkajúcich colného vyhlásenia [odsek 2 písm. b)].

V — Posúdenie prejudiciálnych otázok

25. Prvá otázka, ktorú predložil College van Beroep, má za úlohu preskúmať, či osobitný význam takzvanej teórie „acte clair“ v rámci článku 234 ES tretieho odseku, ktorá vyplýva z rozsudku CILFIT¹¹, sa má uplatniť aj v súvislosti s platnosťou aktu Spoločenstva.

IV — Konanie pred Súdnyim dvorom

22. Návrh na začatie prejudiciálneho konania bol podaný do kancelárie Súdneho dvora 4. novembra 2003.

26. Druhá otázka sa týka špeciálne súladu článku 4 ods. 1 a 2 nariadenia č. 1423/95 s právnymi normami Spoločenstva vyššej právnej sily.

27. Je lepšie prehodiť poradie posúdenia otázok, ktoré boli predložené Súdnemu

23. Pripomienky predložili holandská vláda a Komisia.

11 — Rozsudok zo 6. októbra 1982, 283/81, Zb. s. 3415.

dvoru, a začať druhou otázkou, pretože rozhodnutie vo veci samej priamo závisí od jej zodpovedania.

dovoznou cenou zásielky, ktorú je nutné vziať do úvahy pri uložení dodatočného cla, reprezentatívna cena. Uplatnenie hodnoty CIF pri vstupe na colné územie, pokiaľ je vyššia ako reprezentatívna suma, je možné len na základe vopred podanej žiadosti dotknutej osoby.

A — O druhej prejudiciálnej otázke

28. Holandská vláda, Komisia a vnútroštátny súd sa zhodujú v tom, že článok 4 ods. 1 a 2 nariadenia č. 1423/95 je neplatný; nie sú im známe žiadne podstatné materiálne rozdiely medzi týmito ustanoveniami a článkom 3 ods. 1 a 3 nariadenia Komisie (ES) č. 1484/95 z 28. júna 1995, ktorým sa stanovujú podrobné pravidlá uplatňovania systému dodatočných dovozných ciel a stanovujúce dodatočné dovozné clá v sektoroch hydinového mäsa, vajec a pre vaječný albumín, a ktorým sa zrušuje nariadenie č. 163/67/EHS¹². Neplatnosť tohto predpisu sa vyhlásila v rozsudku z 13. decembra 2001, Kloosterboer Rotterdam¹³.

30. Neplatný článok 3 ods. 1 a 3 nariadenia č. 1484/95 taktiež zohľadňuje cenu CIF len v prípade, že dovozca podá príslušnú formálnu žiadosť, ku ktorej sú priložené potrebné doklady, a v iných prípadoch stanovuje zohľadnenie reprezentatívnej ceny, ktorá tým spôsobom bola stanovená ako všeobecné pravidlo.¹⁴

31. Ako som už uviedol¹⁵, povinnosť predložiť výslovnú žiadosť na uplatnenie ceny CIF, aby sa zistilo dodatočné clo, je neplatná z dvoch dôvodov:

29. Podľa článku 4 ods. 1 a 2 nariadenia č. 1423/95 je v rámci trhu s cukrom

— nemá dostatočnú oporu v nariadení Rady č. 2777/75 z 29. októbra 1975 o spoločnej organizácii trhu s hydino-

12 — Ú. v. ES L 145, s. 47; Mlm. vyd. 03/017, s. 4.
13 — Vec C-317/99, Zb. s. I-9863.

14 — Bod 31 už citovaného rozsudku Kloosterboer Rotterdam.
15 — Návrhy z 2. mája 2001 v už citovanej veci Kloosterboer Rotterdam.

vým mäsom¹⁶ v znení zmien a doplnkov, a

- po druhé porušuje článok 5 ods. 1 písm. b) a článok 5 ods. 5 dohody o poľnohospodárstve, ktorá umožňuje vždy vybrať dodatočné clo za dovoz určitého výrobku, ak cena, s ktorou vstupuje na jeho colné územie stanovná na báze dovoznej ceny CIF príslušnej zásielky, vyjadrená v domácej mene je nižšia ako spúšťacia cena.¹⁹
- porušuje článok 5 ods. 1 dohody o poľnohospodárstve Uruguajského kola.¹⁷

32. Rovnaká dvojité nezlučiteľnosť¹⁸ sa týka aj článku 4 ods. 1 a 2 nariadenia č. 1423/95, pretože:

- po prvé porušuje článok 15 ods. 3 základného nariadenia, t. j. nariadenia č. 1785/81 v znení zmien a doplnkov, podľa ktorého sa pri vyrubení dodatočného cla dovozná cena stanoví na základe dovozných cien CIF príslušnej zásielky,

33. Navyše Komisia pred Súdny dvorom uznala, že začala s potrebnými krokmi na zmenu sporného ustanovenia.

34. Z vyššie uvedeného nepochybne vyplýva, že článok 4 ods. 1 a 2 nariadenia č. 1423/95 je postihnutý rovnakým dôvodom neplatnosti ako predmetný predpis v rozsudku Kloosterboer Rotterdam. Preto nasleduje rovnaká sankcia, a tou je neplatnosť.

B — O prvej prejudiciálnej otázke

35. Po zistení, že vo veci samej ide o uvádzanú neplatnosť, by bolo možné

16 — Ú. v. ES L 282, s. 77; Mim. vyd. 03/002, s. 138.

17 — Ako je uvedené v prílohe 1 A Dohody o vytvorení Svetovej obchodnej organizácie prijatej v mene Spoločenstva článkom 1 ods. 1 prvou zarážkou Rozhodnutia Rady 94/800/ES z 22. decembra 1994 týkajúceho sa uzavretia dohôd v mene Európskeho spoločenstva, pokiaľ ide o záležitosti v rámci jeho kompetencie, ku ktorým sa dospelo na Uruguajskom kole multilaterálnych rokovaní (1986 — 1994) (Ú. v. ES L 336, s. 1; Mim. vyd. 11/021, s. 80).

18 — Ktorá v skutočnosti len odráža samotnú nehodu v súvislosti s medzinárodnou dohodou, ktorej obsah zohľadňuje základné nariadenie.

19 — Zodpovedá priemernej referenčnej cene dotknutého výrobku.

upustiť od odpovede na túto prvú otázku, pretože odpoveď na ňu nie je relevantná. Pri zaoberaní sa touto otázkou hrozí riziko zmeny úlohy Súdneho dvora, ktorá spočíva v spolupráci s vnútroštátnymi súdmi s cieľom jednotného uplatňovania práva Spoločenstva v členských štátoch, a nie vo formulovaní stanovísk k všeobecným alebo hypotetickým otázkam.²⁰

a opätovne by potvrdilo zodpovednosť vnútroštátneho súdu vo vzťahu k Spoločenstvu, a teda by bolo plne v súlade so správnym úradným postupom v Európskej únii.

36. Takýto názor sa však zdá dosť formálny a nezlučuje sa s pedagogickým správaním Súdneho dvora, ktoré vyústilo do obsiahlej plodnej judikatúry, ktorá mala vymedziť hranice jeho právomoci rozhodovať o prejudiciálnych otázkach. Aj keď sa prikloním k názoru, že vnútroštátny súd nemusí poznať rozsah povinnosti začať prejudiciálne konanie o platnosti, ak neexistuje napriek jednoznačným precedensom dôvod na pochybnosť, predložená otázka nemôže vo veci samej mať hypotetický charakter. Nie je absurdné sa domnievať, že College van Beroep položil druhú otázku s cieľom predísť novému prejudiciálnemu konaniu, ak by Súdny dvor bezvýhradne potvrdil opakovanú povinnosť položiť mu otázku vždy pred vyhlásením aktu Spoločenstva za neplatný. Zmiernenie tejto povinnosti by viedlo v podstatnej miere k zjednodušeniu konania

37. Na záver sa domnievam, že Súdnu dvor by sa mal vyjadriť k otázke, ktorú mu položil vnútroštátny súd ako prvú, konajúc tak chvályhodne a so zmyslom pre zodpovednosť.²¹

38. Holandská vláda, ako aj Komisia však tvrdia, že len Súdny dvor má výlučnú právomoc vyhlásiť akt inštitúcií Spoločenstva za neplatný. Sú zdržanlivé vo vzťahu k rozšíreniu výnimky povolenej judikatúrou CILFIT na otázky platnosti, lebo takéto stanovisko prináša so sebou viac nevýhod ako výhod.

39. Holandská vláda poukazuje na riziko, že by niektoré vnútroštátne súdy členských štátov mohli prijímať veľmi rozdielne stanoviská a tým ohrozovať jednotu právneho

20 — Rozsudky z 15. decembra 1995, Bosman, C-415/93, Zb. s. I-4921, bod 60, a z 21. marca 2002, Cura Anlagen, C-451/99, Zb. s. I-3193, bod 26.

21 — V tomto bode mi nedá necitovať verše Baudelaira, ktorými začína 11. báseň v Kvetoch zla: „Pour soulever un poids si lourd, Sisyphe, il faudrait ton courage”(BAUDELAIRE, CH.: *Les fleurs du mal*. XI, Gallimard. Paris: La Pléiade, 1975, s. 17).

poriadku Spoločenstva. Okrem toho pripomína, že vnútroštátny súd za určitých podmienok môže prijať predbežné opatrenia, aby pozastavil účinky aktu Spoločenstva, ktorý považuje za neplatný.

vznikli v 80. rokoch, v čase, keď geopolitická situácia Európskej únie bola dosť odlišná a ešte nebola dosiahnutá väčšina cieľov zameraných na vytvorenie spolupráce v prejudiciálnom konaní.

40. Komisia zvažuje argumenty pre a proti zmene judikatúry vo veci Foto-Frost²² a zastáva názor, že viac argumentov svedčí proti zmene.

43. Najskôr treba ešte pred skúmaním miery, do akej by skutkový a právny rámec umožnil ďalšiu výnimku z uvedenej zásady výlučnej právomoci Súdneho dvora, uskutočniť súhrnné posúdenie judikatúry.

41. Význam otázky je zrejмый, pretože kladná odpoveď na otázky by znamenala ďalekosiahly zvrät v judikatúre. Ak pripustíme, že v prípadoch, o aký ide vo veci samej, môžu vnútroštátne súdy poprieť platnosť niektorých aktov Spoločenstva, išlo by o odchýlku od výlučnej právomoci, ktorá podľa uvedeného rozsudku Foto-Frost prislúcha Súdnemu dvoru.

1. Posúdenie a kritika judikatúry CILFIT

42. Z uvedeného vyplýva, že pri hľadaní vhodného riešenia treba skúmať, či skutkové okolnosti a právny rámec veci prejednávanej pred College van Beroep pripúšťajú zmenu doteraz platných zásad judikatúry, ktoré

44. Článok 234 ES upravuje mechanizmus spolupráce medzi Súdnyim dvorom a súdnymi orgánmi členských štátov tak, že podľa druhého odseku tieto súdne orgány majú možnosť požiadať Súdny dvor, aby rozhodol o prejudiciálnych otázkach, zatiaľ čo podľa tretieho odseku, pokiaľ proti ich rozhodnutiam nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, sú povinné takéto otázky položiť Súdnemu dvoru.

45. Počas sporov, v ktorých Súdny dvor rozhodoval, upresnil rozsah zásady: po prvé

²² — Už citovaný rozsudok.

lepšie prepracoval hranice tejto zjavne kogentnej povinnosti vnútroštátnych súdov, ktoré rozhodujú na poslednom stupni; po druhé začal vo vzťahu k právnemu režimu predmetu otázky s rozlišovaním podľa toho, či sa otázka týka výkladu alebo platnosti aktu Spoločenstva.

46. V súvislosti s povinnosťou vnútroštátnych súdov, ktoré rozhodujú na poslednom stupni, judikatúra zmiernila jej prísnosť vo viacerých ohľadoch a zaviedla niekoľko výnimiek, ktoré pre lepšie pochopenie predloženého návrhu na začatie prejudiciálneho konania následne vysvetlím.

47. Najprv Súdny dvor v rozsudku *Da Costa*²³ obmedzil povinnosť položiť otázku tým, že oslobodil vnútroštátne súdy od ich povinnosti, pokiaľ sa položená otázka vecne zhoduje s inou otázkou, ktorá v podobnom prípade už bola predmetom rozhodnutia o prejudiciálnej otázke.²⁴ Základom tejto teórie je myšlienka, že ak ustanovenie Spoločenstva už bolo predmetom výkladu, tak povinnosť opätovne položiť otázky týkajúce sa výkladu toho istého ustanovenia stráca zmysel.²⁵

48. V tejto súvislosti, t. j. vo vzťahu k povinnosti vnútroštátnych súdov, ktoré rozhodujú na poslednom stupni, položím prejudiciálne otázky, treba venovať osobitnú pozornosť rozsudku *CILFIT*, ktorý rozšíril paletu situácií, pri ktorých sú tieto súdy oslobodené od povinnosti obrátiť sa na Súdny dvor tým, že k nim pripojil prípady, v ktorých Súdny dvor už v rámci iného konania rozhodol o právnom probléme, ktorý je predmetom príslušnej právnej veci vrátane prípadov „keď neexistuje úplná zhoda prejednávanych otázok“.²⁶ Sem patria aj prípady, keď najvyššie vnútroštátne súdy rozhodnú, že otázka výkladu nie je relevantná²⁷ a správne uplatňovanie práva Spoločenstva je tak zrejme, že nenecháva priestor na akúkoľvek rozumnú pochybnosť o riešení vzniknutej otázky. Napokon žiada, aby sa vnútroštátny súd pred konštatovaním tejto jednoznačnosti uistil, že takúto istotu majú aj vnútroštátne súdne orgány iných členských štátov, ako aj Súdny dvor.²⁸

49. Ak bližšie preskúmate praktické aspekty rozsudku *CILFIT*, prideme k záveru, že striktné chápanie uvedených požiadaviek by viedlo k tomu, že vnútroštátne súdy by museli uskutočniť empirické skúmanie práv-

23 — Rozsudok z 27. marca 1963, 28/62 a 30/62, Zb. s. 59.

24 — Tamže, s. 76.

25 — Tamže, s. 75.

26 — Rozsudok *CILFIT*, už citovaný, bod 14.

27 — Rozsudok *CILFIT*, už citovaný, bod 10.

28 — Tamže, bod 16.

nych poriadkov ostatných 24 členských štátov, aby dospeli k vnútornému presvedčeniu, že všetky ostatné súdy by potvrdili správne uplatňovanie ustanovenia Spoločenstva.

ako nezmyselný, pretože nekorešponduje s obavou z minulosti, ktorá viedla k jeho prijatiu, t. j. zabrániť excesom v teórii „*acte claire*“ zo strany niektorých súdov členských štátov, ktoré rozhodujú na poslednom stupni.

50. Navyše rozsudok CILFIT uvádza osobitné požiadavky pre výklad práva Spoločenstva: na jednej strane používa vlastnú terminológiu, ktorá v rôznych vnútroštátnych právnych poriadkoch nemá vždy ekvivalenty²⁹; na druhej strane každé ustanovenie musí byť zasadené do svojho kontextu a musí sa vykladať vo svetle všetkých ustanovení, s ktorými súvisí a s ohľadom na jeho cieľ a stav vývoja.³⁰

51. Rozsudok CILFIT upriamil pozornosť aj na mnohojazyčnosť práva Spoločenstva vydávaného v rôznych jazykoch, v súčasnosti v dvadsiatich a výslovne upozorňuje na skutočnosť, že všetky jazykové verzie sú záväzné.³¹

52. Na základe uvedeného bol navrhovaný *test* neuskutočniteľný už v čase jeho sformulovania, ale v skutočnosti sa v roku 2005 zdá

53. Táto skutočná nemožnosť uplatniť metódu CILFIT pomáha pochopiť, že v zriedkavých prípadoch sa Súdny dvor na ňu neskôr odvolával a obmedzil sa len na pripomenutie tejto judikatúry vnútroštátnemu súdu, uvádzajúc len formuláciu, že „nenecháva priestor pre akúkoľvek rozumnú pochybnosť o riešení vzniknutej otázky“.³² Zaujímavé je, že Súdny dvor sa vyhýba akejkoľvek zmienke o predbežnej podmienke, že vnútroštátny súdny orgán musí dospieť k presvedčeniu, že súdy v iných členských štátoch a samotný Súdny dvor chápu sporné ustanovenie presne tým istým spôsobom.

54. Rovnaká zmienka chýba, a nejde tu o žiadnu náhodu, aj v „informáciách o podávaní návrhov na začatie prejudiciálnych konaní vnútroštátnymi súdmi“ tak v skorších, ako aj v novších zneniach.³³ Táto požiadavka nie je uvedená ani v novších

29 — Tamže, bod 19.

30 — Tamže, bod 20.

31 — Tamže, bod 18.

32 — Rozsudky zo 17. mája 2001, TNT Traco SpA, C-340/99, Zb. s. I-4109, bod 35, a z 30. septembra 2003, Köbler, C-224/01, Zb. s. I-10239, bod 118.

33 — Informácie Súdneho dvora z 18. júna 1996 a z 8. marca 2005.

pokynoch, v bodoch 11 až 14 návrhu na začatie prejudiciálneho konania smerujúceho k výkladu práva, ktoré neobsahujú žiadny odkaz v tejto súvislosti.

metódou, ktorú samotný Súdny dvor uplatňuje len zriedka, hoci disponuje na tento účel lepšou infraštruktúrou. Naopak existencia viacerých jazykových verzí je ďalším dôvodom na to, aby sa európske normy nevykladali úplne doslovne a aby sa väčší dôraz kládol na kontext a všeobecný systém Zmluvy, ako aj na jej predmet a cieľ.³⁵

55. Hoci tieto pokyny majú za cieľ len informovať a nie sú právne záväzné, je zvláštne, že Súdny dvor sa naďalej pridrižiava tejto požiadavky s rovnakou prísnosťou, hoci v pokynoch pre vnútroštátne súdne orgány, ktoré majú zlepšiť spoluprácu v rámci mechanizmu spolupráce v prejudiciálnom konaní, sa vôbec aspoň v krátkosti o tejto požiadavke nezmieňuje. Pokiaľ by mala táto požiadavka skutočne taký význam ako v rozsudku CILFIT, bolo by logické podrobnejšie ju rozobrať, zvlášť v dokumentoch tohto typu.

57. Takisto aj generálny advokát Tizzano vo svojich návrhoch vo veci Lyckeskog³⁶ uviedol, že považuje za vhodné chápať tento rozsudok v tom zmysle, že odporúča vnútroštátnemu súdu, aby pred vylúčením akejkoľvek dôvodnej pochybnosti bol obzvlášť obzretný.

56. Teší ma, že môžem uviesť, že iní generálni advokáti zastávajú môj názor. Konkrétne generálny advokát Jacobs vo svojich návrhoch vo veci Wiener³⁴ uviedol, že z rozsudku CILFIT nemôže vnútroštátnym súdnym orgánom vyplývať povinnosť skúmať každé ustanovenie Spoločenstva vo všetkých úradných jazykoch Únie, teda

58. Vzhľadom na všetky uvedené argumenty musí Súdny dvor prevziať zodpovednosť a poopraviť judikatúru CILFIT alebo prinajmenšom obsahovo ju zmierniť, aby zodpovedala súčasným požiadavkám, pretože len menej prísny výklad rozsudku zodpovedá požiadavkám súdnej spolupráce, a zároveň sa musí zohľadniť, že stupeň znalosti práva Spoločenstva zo strany vnútroštátnych súdnych orgánov od roku 1983 významne vzrástol. Po 22 rokoch platnosti nastal čas

34 — Vo veci bolo rozhodnuté rozsudkom z 20. novembra 1997, C-338/95, Zb. s. I-6495.

35 — Bod 65 návrhov prednesených vo veci citovanej v predchádzajúcej poznámke pod čiarou.

36 — Rozsudok zo 4. júna 2002, C-99/00, Zb. s. I-4839, najmä bod 75 návrhov.

prehodnotiť judikatúru, ktorá splnila svoju úlohu v určitom historickom období, ale vývojom európskeho právneho poriadku bola prekonaná.

povedané, rozsudok Foto-Frost, ktorý som uviedol vyššie, odňal súdnym orgánom, ktorých rozhodnutia je možné napadnúť podľa vnútroštátneho práva opravným prostriedkom, „možnosť vyhlásiť akty inštitúcií Spoločenstva za neplatné“.³⁸

59. Rovnako predpokladaný nárast vecí predložených Súdnemu dvoru z dôvodu nových pristúpení a preťaženie, ku ktorému by viedlo striktné uplatňovanie rozsudku CILFIT, hovoria v prospech riešenia zverujúceho opätovne viac právomocí vnútroštátnym súdnym orgánom. Reorganizácia súdneho dialógu medzi súdmi formou vhodného výkladu článku 234 ES by s vysokou pravdepodobnosťou prispela k tomu, aby sa činnosť Súdneho dvora sústredila na otázky všeobecného významu, čo by sa priaznivo odrazilo v jeho vlastnej judikatúre.³⁷

61. Odôvodnenia tohto rozsudku sú tak známe, že ich netreba opakovať a stačí ich stručne pripomenúť.

2. Právna teória v rozsudku Foto-Frost

60. Súdny dvor mierne pozmenil možnosť pokladať prejudiciálne otázky, priznanú súdnym orgánom v druhom odseku článku 234 ES tak, že im uložil rovnakú povinnosť, akú majú sudy poslednej inštancie. Presnejšie

62. Na úvod riziko odlišných názorov súdnych orgánov členských štátov na platnosť aktov Spoločenstva môže ohroziť jednotnosť tohto právneho poriadku a tým narušiť základnú požiadavku právnej istoty;³⁹ okrem toho koherentnosť systému súdnej ochrany vytvorená Zmluvou vyžaduje, aby kontrolu zákonnosti v Európskej únii vykonával Súdny dvor;⁴⁰ napokon podľa článku 20 Protokolu o štatúte Súdneho dvora tento orgán má najlepšie podmienky na rozhodnutie o platnosti týchto aktov, pretože tento článok

37 — Návrhy vo veci Wiener, už citovanej, bod 62, sa zhodujú s týmto kritériom.

38 — Rozsudok Foto-Frost, už citovaný, bod 15.

39 — Tamže.

40 — Rozsudok Foto-Frost, bod 16.

zveruje týmto orgánom právo obhajovať ich platnosť⁴¹ v konaniach, ktoré prebiehajú v Luxemburgu.

63. Navyše treba upozorniť na skutočnosť, že rozsudok Hoffmann-La Roche⁴², ktorý bol vydaný pred rozhodnutím Foto-Frost, oslobodil vnútroštátny súd od povinnosti položiť Súdnemu dvoru otázku výkladu alebo platnosti v prejudiciálnom konaní, pokiaľ každá zo strán môže zahájiť hlavné konanie, počas ktorého možno opätovne skúmať prejudiciálne otázky, o ktorých sa už predbežne rozhodovalo, a môžu sa stať predmetom návrhu na začatie prejudiciálneho konania.⁴³ Tu vidno, že rozsudok Foto-Frost akceptuje túto podmienku ako jedinú výnimku z povinnosti položiť otázky platnosti (bod 19), ale na rozdiel od návrhov, ktoré predniesol generálny advokát Mancini⁴⁴, sa v žiadnej časti neodkazuje na rozsudok Hoffmann-La Roche.

64. V tejto súvislosti rozsudok Zuckerfabrik⁴⁵ priznal vnútroštátnym súdom možnosť nariadiť odklad výkonu vnútroštátneho správneho aktu, ktorý sa opiera o nariadenie

Spoločenstva. Súčasne je však táto možnosť striktno ohraničená formou požiadaviek, ktoré musia byť splnené pri takomto odklade výkonu a vnútroštátny súd musí mať vážne pochybnosti o platnosti tohto aktu; existuje riziko, že navrhovateľovi hrozí vážna a nenahraditeľná ujma a že záujem Spoločenstva musí byť primerane zohľadnený.⁴⁶

65. Neskoršia judikatúra ešte rozšírila okruh prípadov, v ktorých sa umožňuje prijať predbežné opatrenia pri súbežnom začatí prejudiciálneho konania. Aj podľa rozsudku Atlanta Fruchthandels-gesellschaft a i. (I)⁴⁷ článok 249 ES nevylučuje, aby súdy členských štátov prijali predbežné opatrenia vytvárajúce alebo upravujúce právne postavenie alebo právne vzťahy dotknuté opatrením vnútroštátneho práva, ktoré sa zakladá na nariadení Spoločenstva, ktorého platnosť je sporná.

3. Spor vo veci samej vo vzťahu k rozsudkom CILFIT a Foto-Frost

66. Po predstavení týchto predpokladov treba objasniť, či má College van Beroep vo vzťahu k zjavnej neplatnosti sporného aktu

41 — Tamže, bod 18.

42 — Rozsudok z 24. mája 1977, 107/76, Zb. s. 957.

43 — Tamže, bod 6.

44 — Návrhy prednesené vo veci Foto-Frost, Zb. s. 4211, najmä bod 6 druhý odsek.

45 — Rozsudok z 21. februára 1991, C-143/88 a C-92/89, Zb. s. I-415.

46 — Tamže, bod 33.

47 — Rozsudok z 9. novembra 1995, C-465/93, Zb. s. I-3761.

Spoločenstva právo vyhlásiť ho za neplatný na základe teórie „*acte clair*“ rozpracovanej v rozsudku CILFIT, hoci rozsudok Foto-Frost vyžaduje položiť otázku platnosti Súdnemu dvoru. Aby nastala možnosť, ktorú pripúšťa časť teórie⁴⁸, musia byť splnené podmienky judikatúry CILFIT bez toho, aby boli dotknuté odôvodnenia rozsudku Foto-Frost.

67. V zásade sa preukázalo, že vnútroštátny súd sa v súčasnosti stretáva s normou zasadenou do veľmi podobného časového a skutkového kontextu, ktorá je obsahovo zhodná s iným ustanovením, ktoré bolo vyhlásené za neplatné v rozsudku Kloosterboer Rotterdam⁴⁹, pokiaľ, citujúc rozsudok CILFIT, je správne uplatňovanie práva Spoločenstva tak zjavné, že nenecháva priestor pre akúkoľvek rozumnú pochybnosť o riešení vzniknutej otázky. Odhliadnuc od skutočnosti, že po formálnej stránke ide o odlišný akt Spoločenstva, je možné sa oprieť aj o teóriu rozpracovanú v rozsudku Da Costa, pretože rozsudok Kloosterboer Rotterdam bol vydaný tiež v rámci konania podľa článku 234 ES.

68. Nie je teda absurdné tvrdenie, že medzi otázkou platnosti článku 3 ods. 1 a 3 nariadenia č. 1484/95 prejednávanou vo veci Kloosterboer Rotterdam a otázkou platnosti článku 4 ods. 1 a 2 nariadenia č. 1423/95, ktorá je predmetom tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ide o „vecnú zhodu“ v zmysle judikatúry Da Costa⁵⁰, takže holandský súd nebol povinný položiť otázku.

69. Navyše táto kumulácia zhôd v oboch prípadoch posilňuje dojem, že žiaden vnútroštátny súd by v obdobnej situácii nemal pochybovať o správnom uplatňovaní práva Spoločenstva predovšetkým v prípade, keď príčina neplatnosti článkov v oboch konaniach je tá istá, t. j. prekročenie hraníc výkonnej právomoci Komisie.⁵¹

70. Takýmto spôsobom som sa prepracoval k poslednej zo situácií uvedených v rozsudku CILFIT, pretože Súdny dvor už v skoršom rozsudku rozhodol o protiprávnosti ustanovenia zhodného s ustanovením napadnutým vo veci samej, a tým by mali byť splnené

48 — Pozri napríklad COUZINET, J.-F.: Le renvoi en appréciation de validité devant la Cour de Justice des Communautés européennes. In: *Revue trimestrielle de droit européen*, 1976, s. 660 a nasl. najmä s. 662.

49 — Už citovaný.

50 — Uvedený v bode 47 týchto návrhov.

51 — Rozsudok Kloosterboer Rotterdam, už citovaný, bod 29.

požiadavky prísnejších výkladov teórie „*acte clair*“, to znamená požiadavky, ktoré vylučujú akýkoľvek iný výklad.⁵²

71. Vo veci samej neplatnosť právnej normy Spoločenstva spĺňa požiadavky stanovené v rozsudku CILFIT.

72. Uvedená skutočnosť však nestačí na to, aby holandský súd mohol túto normu vyhlásiť za neplatnú bez toho, aby predtým podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, pretože sa musí zohľadniť aj význam rozsudku Foto-Frost.

73. Po prvé, s cieľom zabezpečiť jednotné uplatňovanie práva Spoločenstva by neplatnosť vyhlásená vnútroštátnym súdom v prípade, o aký ide vo veci samej, v ktorom existuje podobné rozhodnutie Súdneho dvora, ťažko mohla predstavovať riziko rozdielnosti, ktoré by ohrozovalo jednotnosť právneho poriadku Spoločenstva.

74. Myslím si, že protiprávnosť je napriek nepochybne málo frekventovaným odlišnostiam tak zjavná, že žiaden súd členskeho

štátu by sa neodchýlil od tohto kritéria. Okrem toho okolnosti prípadu redukujú na minimum, ba až takmer vylučujú nebezpečenstvo navzájom si odporujúcich súdnych rozhodnutí.

75. Po druhé, pokiaľ ide o koherenciu právneho systému vytvoreného Zmluvou, body 16 a 17 rozsudku Foto-Frost vyjadrujú, že len Súdny dvor je príslušný na vyhlásenie aktov inštitúcií Spoločenstva za neplatné, pretože právomoci, ktoré mu boli zverené článkom 230 ES, sú doplnené právomocou vyhlásiť tieto akty za neplatné, pokiaľ sa ich neplatnosť namieta pred vnútroštátnym súdom. Z toho vyplýva, že Súdny dvor sa bez pochyb nemusel v historickom okamihu roku 1987 deliť o túto výsadu s vnútroštátnymi súdmi, hoci ustanovenie v článku 234 ES mu výslovne túto úlohu zveruje a stanovuje povinnosť pre vnútroštátne súdy, ktoré rozhodujú na poslednom stupni, podať návrh na začatie prejudiciálneho konania, ak hrozí skutočné nebezpečenstvo rozdielného uplatňovania práva Spoločenstva.

76. V judikatúre predchádzajúcej rozsudku Foto-Frost platila domnienka platnosti všetkých aktov Spoločenstva až do okamihu, keď

52 — O rôznych výkladoch a stupni ich prísnosti vo vzťahu k tejto požiadavke rozsudku CILFIT, LENAERTS, K.: L'arrêt CILFIT. In: *Caliers de droit européen*, 1983, s. 471 a nasl., najmä s. 497.

ich Súdny dvor nevyhlásil za neplatné⁵³, lebo akt možno považovať za očividne proti-právny vtedy, keď existuje príslušné rozhodnutie Súdneho dvora.⁵⁴

77. Po tretie, myšlienka, že Súdny dvor má najvhodnejšie postavenie na to, aby rozhodoval o zákonnosti aktov Spoločenstva vzhľadom na skutočnosť, že článok 20 jeho štatútu umožňuje európskym inštitúciám zúčastniť sa na konaní pred Súdnym dvorom a obhajovať platnosť ich aktov⁵⁵, naopak vnútroštátne procesné predpisy neobsahujú zmienku o tom, že by sa dotknutý orgán, ktorého platnosť aktu je napadnutá, mohol osobne zúčastniť na konaní, v ktorom sa prejednáva platnosť niektorého z jeho aktov, alebo by mohol byť z úradne moci predvolaný.

78. Navyše, ak by Súdny dvor zveril vnútroštátnemu súdu právomoc vyhlásiť akt Spoločenstva za neplatný, muselo by toto zverenie právomoci byť spojené s podmienkou, že orgán, ktorý daný akt vydal, sa bude môcť zúčastniť na konaní.⁵⁶

79. Zdá sa, že Súdny dvor si vybudoval monopol na vyhlásenie aktov Spoločenstva za neplatné viac z dôvodu obavy otvorenia Pandorinej skrinky pri otázkach platnosti než

z dôvodu nebezpečenstva, ktoré vyplýva z veci prejednávanéj pred College van Beroep; je lepšie prehľbiť systém súdnej spolupráce vytvorený Zmluvou, aby sa zistilo, či túto právomoc možno zveriť vnútroštátnym súdom.

4. Úvahy o rozsudku Foto-Frost v súvislosti s mechanizmom súdnej spolupráce podľa článku 234 ES

80. Spochybnenie judikatúry Foto-Frost malo za následok pridelenie tejto veci veľkej komore; význam rozhodnutia, ktoré sa malo prijať v tejto veci malo byť spojené s účasťou väčšiny členských štátov a inštitúcií Spoločenstva na ústnom pojednávaní, čo by obohatilo diskusiu a viedlo by k podrobnejším úvahám o nastolenom probléme⁵⁷, čo je dôležité práve pri rozdeľovaní súdnych právomocí v rámci Únie medzi Súdnym dvorom a vnútroštátnymi orgánmi.⁵⁸ Ak by sa takto

53 — Rozsudok z 13. februára 1979, Granaria, 101/78, Zb. s. 623.

54 — Uvedené prinajmenšom vyplýva z rozsudku z 13. mája 1981, International Chemical Corporation, 66/80, Zb. s. 1191.

55 — Rozsudok Foto-Frost, už citovaný, bod 18.

56 — DYRBERG, P.: La aplicación uniforme del derecho comunitario y las sentencias CILFIT y Foto-Frost. In: *Ordenamiento jurídico comunitario y mecanismos de tutela judicial efectiva*. Vitoria, 1995, s. 247 a nasl., najmä s. 255.

57 — SARMIENTO, D.: *Poder judicial e integración europea*, Madrid: Garrigues y Thomson Civitas, 2004, s. 334 obhajuje túto myšlienku vo veciach ústavnoprávnej povahy a tvrdí, že „je potrebné z hľadiska posilujúcej ústavnosti ES/EU vytvoriť súdnu moc v súlade s diskutovaným modelom“.

58 — ISAAC, G.: La modulation par la Cour de justice des Communautés européennes des effets dans le temps de ses arrêts d'invalidité. In: *Cahiers de droit européen*. 1987, s. 444 a nasl. Napsal, že neexistuje nevyhnutnejšia a súčasne nebezpečnejšia úloha ako úloha, ktorú má Súdny dvor pri upresňovaní obsahu svojej vlastnej právomoci.

upravilo doterajšie konanie, došlo by k napredovaniu v hľadaní vhodného riešenia, ktoré by sa dosiahlo prostredníctvom rozmanitého a pluralitného dialógu, typického pre európsku realitu, ktorá by prispela k atmosfére dôvery pri súdnej spolupráci podľa článku 234 ES. Okrem toho, Súdny dvor môže pri jemnom náznaku rebélie kedykoľvek opätovne prevziať na seba zodpovednosť, ktorú preniesol na vnútroštátny súd, tak ako sa to stalo Sisyfovi, ktorý sa po návrate do života vrátil späť k Hádovi zásahom zo strany Herma.⁵⁹ Súdny dvor to pochopil inak, ale ak mu chýbajú argumenty, o ktoré by sa oprel pri zmene judikatúry, mohol by v každom prípade rozhodnúť o nariadení ústneho pojednávania.

81. Predovšetkým treba pripomenúť, že v rozsudku Foto-Frost si Súdny dvor pri-

vlastnil právomoc bez jedinej opory v texte článku 234 ES⁶⁰, v ktorom je stanovená *povinnosť* predložiť prejudiciálnu otázku v prípadoch, kde tvorcovia Zmluvy stanovili len *možnosť*⁶¹, tým si sám privlastnil výlučnú právomoc kontrolovať účinnosť aktov Spoločenstva *na úkor* vnútroštátnych *súdov*.⁶² Jedného dňa sa rieka vráti do svojho pôvodného koryta a vnútroštátny súd opäť prevezme úlohu, ktorá mu prináleží v spolupráci so Súdnym dvorom v oblasti prejudiciálneho konania a rozlíčí sa s vedľajšou úlohou, ktorú mu prideliť orgán v Luxemburgu z dôvodu ochranného inštinktu.

82. Predmetná vec môže prispieť k opätovnému prerozdeleniu prípadných úloh pod podmienkou, že Súdny dvor preukáže dostatočnú zrelosť na to, aby teóriu „*acte clair*“ vypracovanú v rozsudku CILFIT pri prejudiciálnej otázke výkladu rozšíril aj na otázku platnosti.

83. Na druhej strane, čítaním tohto rozsudku medzi riadkami, časti právnej vedy

59 — CAMUS, A.: *Mýtus o Sisyfovi*, preklad Albert Marenčin, Slovenský spisovateľ, 1993 s. 88, hovorí, že keď Sisyfos zomieral, chcel neprozreteľne vyskúšať lásku svojej ženy. Prikázal jej, aby jeho telo nechala voľne pohodené na námestí. Sisyfos sa ocitol v podsvetí a tam rozhnevaný pre jej poslušnosť, ktorá úplne odporovala ľudskej láske, poprosil Plutona, aby mu dovoľil vrátiť na zem a potrestať svoju ženu. Ale keď znova zazrel tento svet, ochutnal vodu a soľ, ucítil teplé kamene a more, nechcel sa už vrátiť späť do temného podsvetia. Všetky výzvy, výbuchy hnevu a varovania zostali nevypočuté. Ešte veľa rokov žil s pohľadom na zátoku, trblietavé more a usmievanú zem. Tak ho bohovia chytili. Merkúr ho uchopil smelo za golier, vytrhol ho z jeho radovánok a násilím ho odviekol do podsvetia, kde už na neho čakal jeho balvan. BRUNEL, P. — BASTIAN, A.: c. d., s. 51, poukazujú na polatinčenie, ktoré v tomto bode urobil Camus, a prisudzujú to informačným zdrojom, v podstate Mytológií od Comelina a Grand Larousse; z tohto dôvodu uvádza Plutona namiesto Háda a Merkúra namiesto Herma. Títo autori v citovanom diele na s. 45 a 46, tvrdia, že príbeh voľne pohodeného tela bol vytvorený samotným Sisyfom, pretože Sisyfos krátko pred svojou smrťou poprosil svoju ženu, aby ho nepochovala podľa smútočného obradu, lebo takto mal dôvod sa vrátiť späť medzi živých.

60 — Glaesner, A.: Die Vorlagepflicht unterinstanzlicher Gerichte im Vorabentscheidungsverfahren. In: *Europarecht*. č. 2/1990, s. 143 a nasl.; BARAV, A.: Le renvoi préjudiciel communautaire. In: *Justices*. č. 6, apríl/jún 1997, s. 1 a nasl., a PERTEK, J.: *La pratique du renvoi préjudiciel en droit communautaire*. Paris 2001, s. 78, hoci tento posledný to netrdí tak kategoricky.

61 — BARAV, A.: c. d., s. 5.

62 — Tamže, s. 6.

dáva trochu iný zmysel, odlišný od prvého názoru na jeho text.⁶³

84. Aj keď v skutočnosti rozsudok CILFIT v rámci otázky výkladu vypracoval vyššie uvedenú teóriu, vo výroku vyzval vyššie uvedené vnútroštátne súdy, aby obozretne pristupovali k problému výkladu alebo uplatnenia práva Spoločenstva.⁶⁴ V každom prípade kvôli striktným požiadavkám dosiahla teória „acte clair“ taký stupeň abstrakcie, že sa uzavrela do sveta teoretického symbolizmu.⁶⁵

85. Nie je ani dôvod hneď zamietnuť myšlienku, že očividne protiprávne akty existovali ešte pred vyhlásením rozsudkov CILFIT a Foto-Frost⁶⁶ a tieto akty považoval vnútroštátny súd za neplatné alebo neuplatniteľné bez toho, aby sa pri skutkových okolnostiach totožných s vecou samou obrátil na Súdny dvor.

86. Opätovné prenesenie právomocí na vnútroštátne súdne orgány v súlade so znením a duchom Zmluvy, hoci obmedzené na takéto prípady, t. j. uznanie teórie zjavne neplatného aktu v rámci otázky platnosti, by prispelo k súdnemu dialógu založenému na vzájomnom dodržiavaní príslušných právomocí.⁶⁷

87. Navyše v bode 17 rozsudku Foto-Frost je výlučná právomoc Súdneho dvora vyhlasovať akty Spoločenstva za neplatné odôvodnená tým, že aj článok 230 ES mu ju zveruje pri žalobách o neplatnosť. Monopol Súdneho dvora pri týchto žalobách však bol predmetom kritiky, pretože nevyplýva zo znenia tohto ustanovenia.⁶⁸ Teda logicky pokiaľ by sa vykladal článok 234 ES tým spôsobom, že vnútroštátne súdy môžu rozhodnúť o neplatnosti týchto aktov, nebol by potrebný v článku 230 ES žiaden odkaz na výlučnosť tejto právomoci Súdneho dvora.

88. Na druhej strane prehnané dodržiavanie povinnosti predložiť návrh na začatie prejudiciálneho konania za okolností, ktoré nastali v spore týkajúcom sa podniku Gaston Schul, keď je norma zjavne neplatná, svedčí

63 — RASMUSSEN, H.: The European Court's Acte Clair Strategy in CILFIT (Or: Acte Clair, of Course! But What does it Mean?). In: *European Law Review*, č. 10/1984, s. 242 a nasl.

64 — Tamže, s. 259.

65 — LENAERTS, K.: c. d., s. 500; a BOULOUIS, J. — DARMON, M.: in: *Contentieux communautaire*. Paris, 1997, s. 27.

66 — Ako kedysi uviedol COUZINET, J.-F.: c. d., s. 659.

67 — BARAV, A.: c. d., s. 1.

68 — DYRBERG, P.: c. d., s. 254.

o prehnanej formálnosti, ktorá odporuje zásade riadneho výkonu spravodlivosti. V tejto súvislosti sú relevantné vyjadrenia College van Beroep o hospodárnosti konania.

89. Vnútroštátnemu súdu nemožno zadať tak neplodnú úlohu ako 'Sizyfovi. Albert Camus napísal asi najbrilantnejšiu prácu o takejto osobnosti nazývanej „absurdný hrdina“⁶⁹, pretože neexistuje horší trest ako neužitočná a beznádejná práca; avšak ku koncu diela dospel Camus k presvedčeniu, že Sizyfov „... osud je jeho vlastníctvom. Jeho balvan je jeho vecou“⁷⁰ a prekonal ho svojím vedomím.⁷¹ „Jasné vedomie, ktoré je zdrojom jeho utrpenia, je súčasne aj vyvrcholením jeho víťazstva.“⁷²

90. Na záver treba konštatovať, že na rozdiel od toho, čo sa stalo s inými rozhodnutiami Súdneho dvora, ktoré boli postupne zapra-

cované do textu Zmlúv, rozsudok Foto-Frost neovplyvnil zákonodarcu Spoločenstva, ktorý nevyužil príležitosť tento prínos Súdneho dvora začleniť do primárneho práva Únie najmä do Maastrichtskej zmluvy, Amsterdamskej zmluvy, Zmluvy z Nice a Zmluvy o Ústave pre Európu. Z tohto ticha dostatočne jasne a zreteľne vyplýva nesúhlas s týmto umelo vytvoreným monopolom.

91. Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy tvrdím, že odpoveď na prvú otázku predloženú holandským súdom musí priznať súdnym orgánom členských štátov pri skutkovom stave, aký je vo veci samej, možnosť neuplatňovať akt Spoločenstva, ktorého platnosť je sporná. Moje presvedčenie, že navrhované riešenie nepredstavuje riziko pre jednotnosť európskeho práva, sa v konečnom dôsledku opiera o to, že vnútroštátne súdy pri akejkolvek pochybnosti zakaždým využijú návrh na začatie prejudiciálneho konania, uplatniac tak svoje „umenie obozretnosti“.⁷³

69 — CAMUS, A.: c. d., s. 88.

70 — Tamže, s. 90.

71 — V umeleckých zobrazeniach Sizyfa sa odráža tento aspekt. V prekrásnom obraze Tiziana vystaveného v Museo del Prado v Madride je vyzdvihnutá nadmerná veľkosť balvana a snaha hrdinu pri valení balvana, jeho čelo splýva s nerovným povrchom kameňa, v ktorom je pochované všetko úsilie. Opätovne sa treba vrátiť ku Camusovi (c. d., s. 89): „Utrápená tvár, pritisnutá k skale, je už sama skalou.“ V pozadí obrazu je však už svetlo, ktoré presvetľuje scénu a vyvoláva dojem triumfu. Pri soche Sizyfa od nemeckého umelca Schmída-Hofera je atletické telo odliate z bronzu a spája extrémnu udatnosť pohybu s čestnosťou toho, ktorý dosiahol hodnotný cieľ v harmónii s formami a myšlienkami, čo bezprostredne vyjadruje celá charizma mytologického hrdinu.

72 — CAMUS, A.: c. d., s. 89 dodáva, že „niet osudu, nad ktorý by sa nebolo možné s opovrhnutím povzniesť“.

73 — Dovolím si prevziať najznámejšiu časť názvu klasického diela španielskeho spisovateľa Baltasara Graciána (1601 — 1658) *Órdulo manual y el Arte de la Prudencia* prvý raz vydaného v meste Huesca roku 1647. Celé dielo sa skladá z 300 aforizmov s komentármi, ktoré vyjadrujú životné múdrosti a z nich vyplýva opatrnosť a obozretnosť, ktoré sú potrebné na to, aby sme úspešne čelili nástrahám každodenného života, a preto sa tieto aforizmy jasne odlišujú od „maxím“ François de La Rochefoucault (1613 — 1680) a od myšlienok Francisca de Queveda (1580 — 1645), satirických a sarkastických, avšak o nič menej zábavných a poučných.

VI — Návrh

92. Na základe uvedeného navrhujem Súdnemu dvoru, aby odpovedal na otázky predložené College van Beroep takto:

1. V zmysle článku 234 ES tretieho odseku nie je vnútroštátny súd povinný položiť prejudiciálnu otázku o platnosti aktu inštitúcií a nemusí ho uplatňovať, ak samotný Súdny dvor už iný podobný akt z toho istého dôvodu vyhlásil za neplatný.
2. Článok 4 ods. 1 a 2 nariadenia Komisie (ES) č. 1423/95 z 23. júna 1995, ktorým sa stanovujú vykonávacie pravidlá pre dovoz výrobkov v sektore cukru okrem melasy, je neplatný v rozsahu, v akom stanovuje, že v ňom uvedené dodatočné clo má byť určené v zásade na základe reprezentatívnej ceny.